

حضرت خضر عليه السلام

و مکان های منسوب به ایشان
(به ضمیمه کتاب شناسی)

محمد سعید نجاتی

محمد مهدی فقیه بحر العلوم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

دییاجه	۱۵
مقدمه	۱۷

بخش اول:

سیمای حضرت خضر علیه السلام

فصل اول: خضرشناسی	۲۱
مقدمه	۲۱
هویت حضرت خضر <small>علیه السلام</small>	۲۱
نام خضر <small>علیه السلام</small>	۲۲
نسب خضر <small>علیه السلام</small>	۲۳
دلایل پیامبر دانستن حضرت خضر <small>علیه السلام</small>	۲۴
۱. روایت امام صادق <small>علیه السلام</small>	۲۴
۲. ظاهر آیه ﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾	۲۵
۳. فرمان یافتن موسی <small>علیه السلام</small> به پیروی از خضر <small>علیه السلام</small>	۲۵
۴. رغبت و اشتیاق موسی <small>علیه السلام</small> به ملاقات با خضر <small>علیه السلام</small>	۲۶
۵. فروتنی موسی <small>علیه السلام</small> در برابر خضر <small>علیه السلام</small> و پیروی کردن از وی	۲۶

- داستان زندگی خضر علیه السلام ۲۸
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام در کلام مورخان ۳۲
- دلیل حیات جاوید حضرت خضر علیه السلام ۳۳
۱. دعای حضرت آدم علیه السلام برای دفن کننده جسدش ۳۴
۲. نوشیدن از آب زندگانی جاودان ۳۵
- نظر دانشمندان مسلمان درباره حیات خضر علیه السلام ۳۶
- ابوالحسن علی بن عبدالعزیز فقیه و متکلم شافعی معتزلی ۳۶
- جلال الدین سیوطی ۳۸
- ابن عباس ۳۸
- ابن کثیر حنبلی، مورخ، مفسر و محدث بزرگ اهل سنت ۳۹
- نووی ۳۹
- علامه طباطبائی ۳۹
- اعتقاد به حیات خضر علیه السلام و شرکت داشتن وی در فتوحات صدر اسلام ۴۱
- نقد و بررسی دلایل منکران زنده بودن خضر علیه السلام ۴۱
- امام زمان، حجة ابن الحسن علیه السلام و حضرت خضر علیه السلام ۴۸
- نمونه ای از ملاقات امام زمان علیه السلام و حضرت خضر علیه السلام ۴۹
- مسجد کوفه، نمازخانه حضرت خضر علیه السلام ۴۹
- مسجد سهله، محل اقامت حضرت خضر علیه السلام ۵۱
- حضرت خضر علیه السلام در آخرالزمان و دجال ۵۱
- طول عمر حضرت خضر علیه السلام، دلیلی برای عمر طولانی و غیبت امام زمان علیه السلام ۵۲
- استدلال عالمان به طول عمر حضرت خضر علیه السلام ۵۴
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام و موسی علیه السلام در قرآن کریم ۵۵
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام و موسی علیه السلام در روایت امام صادق علیه السلام ۵۸
- بازگو کردن فضیلت ها و مصیبت های اهل بیت علیهم السلام از زبان حضرت خضر علیه السلام برای حضرت موسی علیه السلام ۶۷
- پاسخ به شبهه ای درباره این سفر ۶۸

فهرست ۷ ▷

سفر خضر <small>علیه السلام</small> و موسی <small>علیه السلام</small> در ادبیات عرفان و تصوف	۷۰
الگوگیری از ماجرای موسی <small>علیه السلام</small> و خضر <small>علیه السلام</small> :	۷۳
توصیه های خضر <small>علیه السلام</small> به موسی <small>علیه السلام</small> به هنگام جدایی	۷۵
فصل دوم: ملاقات های حضرت خضر <small>علیه السلام</small>	۷۹
گفتار اول: ملاقات حضرت خضر <small>علیه السلام</small> با پیامبران و امامان معصوم <small>علیهم السلام</small>	۷۹
۱. ملاقات پیامبر اسلام <small>صلی الله علیه و آله</small> و حضرت خضر <small>علیه السلام</small>	۷۹
تکمیل دعای خضر <small>علیه السلام</small>	۷۹
۲. تسلیت خضر <small>علیه السلام</small> به اهل بیت پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>	۸۱
منابع شیعه:	۸۱
منابع اهل سنت:	۸۳
۳. ملاقات خضر <small>علیه السلام</small> با پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small> و امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small>	۸۴
۴. خضر <small>علیه السلام</small> و اهل بیت <small>علیهم السلام</small>	۸۶
امیر مؤمنان علی <small>علیه السلام</small> و جناب خضر <small>علیه السلام</small>	۸۶
الف) خضر <small>علیه السلام</small> و دفاعش از امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small> در برابر ابوبکر	۸۶
ب) ملاقات با حضرت خضر <small>علیه السلام</small> در مسجد الحرام	۸۸
ج) ملاقات با امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small> در مسجد کوفه	۹۱
د) مدح امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small>	۹۲
هـ) تبادل حکمت	۹۲
و) موعظه کردن امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small>	۹۳
ز) سؤال حضرت خضر <small>علیه السلام</small> از امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small> در اولین خطبه پس از خلافت	۹۳
ح) حضور حضرت خضر <small>علیه السلام</small> در نبرد صفین	۹۵
ط) سؤال از امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small> در نخیله	۱۰۲
ی) حضرت خضر <small>علیه السلام</small> در مراسم تدفین امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small>	۱۰۲
ملاقات های حضرت خضر <small>علیه السلام</small> و دیگر ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small>	۱۰۳
الف) تسلیت گفتن به حسنین <small>علیهم السلام</small>	۱۰۳
ب) سلام هر روزه بر امام سجاد <small>علیه السلام</small>	۱۰۵
ج) دلداری دادن امام سجاد <small>علیه السلام</small>	۱۰۷
د) گفت و گو با امام باقر <small>علیه السلام</small>	۱۰۸

- ۱۱۰..... هـ) گفت و گو با امام صادق علیه السلام با مضمونی متفاوت .
- ۱۱۰..... و) همکاری حضرت خضر علیه السلام با امام صادق علیه السلام در نجات درماندگان .
- ۱۱۱..... ز) نماز و دعای حضرت خضر علیه السلام در حضور امام صادق علیه السلام .
- ۱۱۱..... ح) جای پای خضر علیه السلام در زیرانداز ائمه علیهم السلام .
- ۱۱۲..... یاد حضرت خضر علیه السلام در دعاهای منسوب به اهل بیت علیهم السلام .
- ۱۱۴..... ۵. ملاقات حضرت خضر علیه السلام و حضرت الیاس علیه السلام .
- ۱۱۴..... حضرت خضر علیه السلام و حضرت الیاس علیه السلام در دیدار یک حج گزار .
- ۱۱۶..... گفتار دوم: ملاقات خضر علیه السلام با غیر معصومان .
- ۱۱۶..... ۱. حضور خضر علیه السلام در کربلا .
- ۱۱۷..... ۲. نجات یکی از موالیان بنی هاشم .
- ۱۱۸..... ۳. شفای دختر نابینای شیعه علی علیه السلام .
- ۱۱۹..... ۴. ملاقات مرحوم شیخ حسنعلی نخودکی با حضرت خضر علیه السلام .
- ۱۱۹..... گفتار سوم: گزارش ملاقات‌های حضرت خضر علیه السلام در منابع اهل سنت .
- ۱۲۰..... ۱. عمر بن خطاب .
- ۱۲۰..... ۲. عمر بن عبدالعزیز .
- ۱۲۱..... ۳. نورالدین زنگی .
- ۱۲۱..... ۴. ابراهیم ادهم .
- ۱۲۲..... ۵. ابراهیم تیمی .
- ۱۲۲..... ۶. ابواسحاق مرستانی .
- ۱۲۲..... ۷. دعا برای احمد بن حنبل .
- ۱۲۳..... ۸. بلال الخواص .
- ۱۲۳..... ۹. ولید بن عبدالملک .
- ۱۲۴..... دلایل رواج روایت‌های ملاقات با حضرت خضر علیه السلام .
- ۱۲۷..... فصل سوم: پندها و دعاهایی از حضرت خضر علیه السلام .
- ۱۲۷..... گفتار اول: پندهای حضرت خضر علیه السلام .
- ۱۲۷..... دو روز زندگی .
- ۱۲۸..... با فضیلت‌ترین عبادت‌ها .

۱۲۸	موعظه حاکم ستمکار
۱۳۴	حرمت سوگند به خداوند
۱۳۶	خضر <small>علیه السلام</small> و مرد گمشده
۱۳۸	خضر <small>علیه السلام</small> و طلب روزی
۱۳۸	گفتار دوم: دعا‌های حضرت خضر <small>علیه السلام</small>
۱۳۸	۱. مناجات خضر <small>علیه السلام</small> و تعلیم پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small>
۱۳۹	۲. دعای تعقیب نماز
۱۴۰	۳. دعای نصرت بر دشمنان
۱۴۰	۴. دعای کمیل
۱۴۱	۵. دعای خضر <small>علیه السلام</small> و ایلاس <small>علیه السلام</small> برای ایمنی از آتش و سرقت و غرق شدن
۱۴۳	۶. دعا حضرت خضر <small>علیه السلام</small> برای دفع وسوسه
۱۴۴	۷. دعای گشایش و فرج
۱۴۵	۸. دعای طائر
۱۴۶	۹. دعای درمان مریضی‌ها
۱۴۷	۱۰. نماز حضرت خضر <small>علیه السلام</small>
۱۴۸	۱۱. اعمال مسجد سهله
۱۵۰	۱۲. دعا و اذکار هنگام طلوع خورشید
۱۵۰	۱۳. ذکر برای دیدن پیامبر خدا <small>صلی الله علیه و آله</small> در خواب
۱۵۱	دانش طلبان، هم‌نشینان حضرت خضر <small>علیه السلام</small> در بهشت
۱۵۳	فصل چهارم: جایگاه خضر <small>علیه السلام</small> در ادب فارسی و فرهنگ عامه
۱۵۳	گفتار اول: جایگاه خضر <small>علیه السلام</small> در آثار منظوم
۱۵۴	تحفه العراقرین خاقانی
۱۶۴	مثنوی مولوی
۱۶۴	دیوان حافظ
۱۶۵	دیوان صائب تبریزی
۱۶۶	- تفضیل بر خضر <small>علیه السلام</small> یا عناصر داستان او
۱۷۳	گفتار دوم: خضر <small>علیه السلام</small> در فرهنگ عامه و ادبیات شفاهی ایران

۱۷۴	تذکری مهم
۱۷۴	سفره حضرت خضر <small>علیه السلام</small>
۱۷۸	گفتار سوم: باورهای مناطق مختلف ایران درباره حضرت خضر <small>علیه السلام</small>
۱۷۸	نمادهای خضر <small>علیه السلام</small>
۱۷۸	تهران
۱۷۸	کرمانشاه
۱۷۹	گیلان
۱۷۹	کرمان
۱۸۰	فارس
۱۸۲	سواحل و جزایر دریای عمان و خلیج فارس
۱۸۳	لرستان
۱۸۳	کرمانشاه
۱۸۴	مریانج همدان
۱۸۵	کردستان و آذربایجان
۱۸۵	مراسم «خضر نی» یا «چارچار» در اردبیل
۱۸۶	روستای «شمس‌آباد» از توابع بخش خورش رستم شهرستان خلخال استان اردبیل
۱۸۶	عید خدر نی نزد ایلات
۱۸۶	نواحی مرکزی ایران
۱۸۸	اصفهان
۱۸۸	حوزه‌های فرهنگی شمال ایران
۱۸۸	روستاهای ترکمن، مازندران و گیلان
۱۸۹	روستای «شیرآباد» از توابع رامیان
۱۸۹	روستای «مزرعه» از توابع علی‌آباد کتول
۱۹۰	«ماسال» رضوانشهر
۱۹۰	آستارا
۱۹۱	ماسال
۱۹۳	خضروافسانه‌ها

بخش دوم:

مکان‌های منسوب به حضرت خضر علیه السلام در جهان اسلام

- فصل اول: زیارتگاه‌ها و قدمگاه‌های خضر نبی علیه السلام در ایران ۱۹۹
۱. بقعه خضر زنده یا خضر الیاس علیه السلام (کرمانشاه، محله خضر زنده) ۱۹۹
۲. بقعه خضر زنده علیه السلام (نی‌ریز، جنوب کوه قلات) ۲۰۰
۳. بقعه خضر علیه السلام (شوشتر، جاده اهواز - شوشتر) ۲۰۰
۴. بقعه خواجه خضر علیه السلام (بندرعبّاس، فین) ۲۰۱
۵. بقعه خواجه خضر علیه السلام (طبس، خیابان بسیج) ۲۰۲
۶. بقعه خواجه خضر علیه السلام (کوهبنان، کوه خواجه خضر) ۲۰۲
۷. بقعه زیارت خضر علیه السلام (بندر لنگه، کنگ) ۲۰۳
۸. بقعه و مسجد خضر علیه السلام (یزد، خیابان امام خمینی رحمته الله علیه) ۲۰۳
۹. بقعه خواجه خضر علیه السلام (یزد، مریاباد) ۲۰۴
۱۰. چشمه خضر دندان (کلاله، گلستان) ۲۰۴
۱۱. پیر خضر علیه السلام (بیجار، قاضی قوشچی) ۲۰۵
۱۲. دریاچه خضر نبی علیه السلام (کجور، نوشهر) ۲۰۵
۱۳. دست خضر یا دشت خضر علیه السلام (شیراز، منطقه هفت) ۲۰۶
۱۴. زیارت خضر نبی علیه السلام (قشم، بخش هرمز) ۲۰۷
۱۵. زیارتگاه خضر نبی علیه السلام (بردسیر، قلعه مرشد) ۲۰۷
۱۶. زیارتگاه خضر نبی علیه السلام (جیرفت، عنبر آباد) ۲۰۸
۱۷. زیارتگاه خضر نبی علیه السلام (رفسنجان، باغ چنار) ۲۰۸
۱۸. زیارتگاه خضر علیه السلام (جیرفت، امجز) ۲۰۹
۱۹. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (آباده، ایزدخواست) ۲۰۹
۲۰. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (بابک، مزرعه بیدکوبیه) ۲۰۹
۲۱. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (بافت، کوچه شهید زارع پیشه) ۲۱۱

۲۲. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (بندرعباس، سوو)..... ۲۱۲
۲۳. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (سیرجان، موردوییه)..... ۲۱۳
۲۴. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (نیر، دیزران)..... ۲۱۳
۲۵. قدمگاه پیر خضر علیه السلام (هرات، خوانسار)..... ۲۱۴
۲۶. قدمگاه خضر زنده علیه السلام (جهرم، کوشک حسن آباد)..... ۲۱۴
۲۷. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (ایرانشهر، بزمان)..... ۲۱۴
۲۸. قدمگاه خضر زنده علیه السلام (کازرون، نرگس زار)..... ۲۱۵
۲۹. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (بوانات، قلعه سنگی)..... ۲۱۵
۳۰. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (فیروزکوه و رسخوران)..... ۲۱۶
۳۱. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (سمیرم، قلعه قدیم)..... ۲۱۷
۳۲. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (مرودشت، شهرک ولی عصر)..... ۲۱۷
۳۳. قدمگاه خضر و بیت العباس علیه السلام (کازرون، بلوار ارشاد اسلامی)..... ۲۱۸
۳۴. قدمگاه خضر علیه السلام (آمل، اراضی مصلا)..... ۲۱۹
۳۵. قدمگاه خضر علیه السلام (چابهار، سپوزه)..... ۲۲۰
۳۶. قدمگاه خواجه خضر پیامبر علیه السلام (جهرم، انارک)..... ۲۲۰
۳۷. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (استهبان، ماه فرخان)..... ۲۲۰
۳۸. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (خوسف، بیرجند)..... ۲۲۱
۳۹. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (رامهرمز، باغ سمیع)..... ۲۲۱
۴۰. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (شهرضا)..... ۲۲۲
۴۱. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (فسا، فیروزامرد)..... ۲۲۳
۴۲. قدمگاه و زیارتگاه حضرت خضر نبی علیه السلام (آبادان)..... ۲۲۳
۴۳. مسجد و کوه خضر نبی علیه السلام (قم، کوه خضر)..... ۲۲۴
۴۴. نظرگاه خضر زنده علیه السلام (تویسرکان، میانده)..... ۲۲۵
۴۵. نظرگاه خضر زنده علیه السلام (سنندج، آبیدر بزرگ)..... ۲۲۶
- فصل دوم: مقامات و مزارات خضر علیه السلام در عراق..... ۲۳۱

۱. مقام خضر علیه السلام (مسجد کوفه) ۲۳۱
 ۲. مقام خضر علیه السلام (کوفه) ۲۳۱
 ۳. مقام خضر نبی علیه السلام (شهر خضر) ۲۳۱
 ۴. مقام خضر و الیاس علیهما السلام (بغداد، ساحل رود دجله) ۲۳۲
 ۵. بقعه خضر علیه السلام یا امامزاده معد بن امام هادی علیه السلام (نیل) ۲۳۳
 ۶. مزار امام خضر علیه السلام (سامرا) ۲۳۳
 ۷. مزار خضر نبی علیه السلام (هیت) ۲۳۳
 ۸. مشهد ذوالکفل یا حزقیال پیامبر علیهما السلام و مقام خضر علیه السلام (الکفل) ۲۳۴
 ۹. مقام خضر نبی علیه السلام (بصره) ۲۳۷
 ۱۰. مزار خضر الیاس علیهما السلام (داقوق) ۲۳۷
 ۱۱. مزار خضر الیاس علیهما السلام (تلعفر) ۲۳۷
- فصل سوم: مقامات و مزارهای خضر پیامبر علیه السلام در سایر کشورها** ۲۳۹
۱. لبنان ۲۳۹
 - الف) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بعلبک، روستای خضر) ۲۳۹
 - ب) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بعلبک، روستای بیت شاما) ۲۳۹
 - ج) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بیروت، روستای کفردیش) ۲۴۰
 ۲. افغانستان ۲۴۰
 - الف) قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (ولایت تخار) ۲۴۰
 - ب) نظرگاه و قدمگاه خضر علیه السلام (افغانستان، کابل) ۲۴۰
 ۳. فلسطین ۲۴۱
 - الف) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، غزه) ۲۴۱
 - ب) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، حیفا) ۲۴۲
 - ج) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، الخلیل، کفریاسیف) ۲۴۳
 - د) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، قدس شریف) ۲۴۴
 ۴. کویت ۲۴۵
 - مزار خضر نبی علیه السلام (جزیره فلیکا، کویت) ۲۴۵

- ۲۴۵ ۵. سوریه
- ۲۴۵ دریاچه نمک خضر علیه السلام (ریاضیه، لاذقیه سوریه)
- ۲۴۶ ۶. مصر
- ۲۴۶ مزار خضر علیه السلام (مصر، سلمیه)

بخش سوم:

کتاب‌شناسی حضرت خضر علیه السلام

- ۲۴۹ کتاب‌شناسی
- ۲۴۹ کتاب‌ها
- ۲۵۳ کتاب‌های ویژه کودکان و نوجوانان
- ۲۵۵ پایان‌نامه‌ها
- ۲۵۱ مقالات
- ۲۵۱ الف) نشریات
- ۲۶۲ ب) مجموعه‌ها
- ۲۶۲ ج) دایره‌المعارف‌ها
- ۲۶۳ کتابنامه

دیباچه

سعادت انسان و پویایی جوامع، در سایه شناخت و عمل به سیره اولیای الهی که استوارترین آموزه تربیتی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ اسلامی است، امکان‌پذیر است. از این رو پژوهش در احوال آنها ضرورت انکارناپذیر مراکز پژوهشی است. گروه تاریخ و سیره پژوهشکده حج و زیارت، برای ترویج فرهنگ اصیل اهل بیت علیهم‌السلام، به شرح حال شماری از چهره‌های تأثیرگذار جهان اسلام، در قالب تک‌نگاری‌هایی مستقل پرداخته و در این کتاب‌ها، زندگینامه تفصیلی هر فرد و معرفی زیارتگاه‌های منسوب به وی را ارائه کرده است.

از میان صدها زیارتگاه موجود در ایران و عراق، قدمگاه‌ها، نظرگاه‌ها و مقام‌هایی منتسب به حضرت خضر نبی علیه‌السلام در کشور عراق و جهان اسلام است؛ این مسئله، بهانه‌ای شد برای تدوین شرح حال این پیامبر الهی علیه‌السلام و بررسی مکان‌های منسوب و آیین‌های خاص زیارتی مربوط به ایشان.

در پایان، پژوهشکده حج و زیارت لازم می‌داند از تلاش مؤلفان محترم جناب آقای محمدسعید نجاتی و محمد مهدی فقیه بحرالعلوم و نیز از محقق ارجمند جناب آقای اباذر نصر اصفهانی که بخش کتاب‌شناسی حضرت خضر علیه‌السلام را تدوین نموده‌اند و همچنین از

ارزیابان و همه دوستانی که در واحد آماده‌سازی پژوهشکده، در به ثمر رسیدن این اثر کوشیده‌اند، سپاس‌گزاری کند. به امید آنکه اثری ارزشمند نزد صاحب‌نظران باشد.

انه ولی التوفیق

پژوهشکده حج و زیارت

گروه تاریخ و سیره

مقدمه

حضرت خضر عليه السلام در آموزه‌های اسلامی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ چراکه زندگی آن حضرت، اسرارآمیز و طولانی است و برخی از مردم، مدعی ملاقات با آن حضرت شده‌اند. امامان شیعه علیهم السلام نیز طولانی شدن عمر ایشان را مثالی برای غیبت طولانی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الیه و رازش را همراهی حضرت خضر عليه السلام با آن امام عزیز دانسته‌اند. سرفصل سخنان بسیاری درباره حضرت خضر عليه السلام، داستان شگفت‌انگیز همراهی حضرت موسی عليه السلام با آن حضرت است که در قرآن کریم، به آن اشاره شده و حضرت خضر عليه السلام، بنده‌ای برگزیده و دارای علم لدنی معرفی شده است.

بقعه‌های بسیاری در سراسر سرزمین‌های اسلامی به نام این بزرگوار شناخته شده که شناسایی و معرفی کامل آنها، تاکنون انجام نشده است. با وجود شهرت حضرت خضر عليه السلام و آثار گوناگون نوشته شده درباره ایشان، اثری که به تمام زوایای مختلف این شخصیت عظیم پرداخته باشد، یافت نشد.

بر همین اساس این کتاب از سه بخش سیمای حضرت خضر عليه السلام در منابع اسلامی، بقاع منسوب به آن حضرت و کتاب‌شناسی آن حضرت تشکیل شده است. بخش اول به قلم آقای محمدسعید نجاتی است که در آن، روایات اهل بیت علیهم السلام، منابع حدیثی و منابع

تاریخی در مورد جناب خضر علیه السلام جمع‌آوری شده است. سپس در این بخش به پرسش‌های گوناگون درباره آن حضرت، به ویژه ماجرای همراهیش با جناب موسی علیه السلام پرداخته شده و در پایان، به جایگاه ایشان در ادبیات فارسی و ادبیات عامه توجه شده است؛ در بخش دوم جناب آقای محمدمهدی فقیه بحرالعلوم، بقعه‌های منسوب به آن حضرت در ایران و سایر کشورهای اسلامی را معرفی می‌کند و پژوهشگر ارجمند، جناب آقای اباذر نصر اصفهانی نیز در بخش کتاب‌شناسی، بیش از ۱۶۰ اثر را، شامل کتاب، مقاله، پایان‌نامه و... مربوط به حضرت خضر علیه السلام معرفی کرده است. امیدواریم این بضاعت ناچیز، مقبول درگاه حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الیه و انیس ایشان، حضرت خضر نبی علیه السلام واقع شود.

نویسندگان